

URBAN VITALITY

INFORMELE ZORG EN DIVERSITEIT - MANTELZORGERS EN ZORGVRIJWILLIGERS IN DE REGIO AMSTERDAM

MANTELZORGERS EN ZORGVRIJWILLIGERS

In de huidige samenleving speelt informele zorg – van bijvoorbeeld mantelzorgers en vrijwilligers – een grote rol bij de ondersteuning van hulpbehoevenden. De vernieuwde Wet maatschappelijke ondersteuning (2015) stuurt aan op het inzetten van deze informele zorg, voordat een beroep kan worden gedaan op professionele hulpverlening. Mantelzorgers, vrijwilligers en professionele zorg- en welzijnswerkers staan voor een belangrijke uitdaging: hoe kunnen ze in het belang van de zorgvrager zo optimaal mogelijk samenwerken en elkaar ondersteunen?

Vanuit het project Informele Zorg en Diversiteit onderzoekt de HvA of er verschillen zijn tussen de diverse bevolkingsgroepen in Amsterdam als het gaat om het geven en ontvangen van informele zorg. Daarnaast wordt bekeken wat de gevolgen daarvan zijn voor de wensen en verwachtingen ten aanzien van de professionele hulpverlening.

Zorgvrijwilligers kiezen ervoor om in georganiseerd verband en voor een beperkt aantal uur iemand te helpen of verzorgen, waar ze (meestal) geen emotionele band mee hebben.

Mantelzorgers verzorgen langdurig en onbetaald een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende uit hun omgeving. Mantelzorg onderscheidt zich van andere informele zorgverlening door de nauwe band tussen verlener en ontvanger, die al bestond voordat van zorgverlening sprake was.

Respijtzorg: als de zorg tijdelijk door een andere verzorgende wordt overgenomen om de mantelzorg(er)s te ontlasten.

EEN UNIEK DATABESTAND

Rick Kwekkeboom, lector Community Care HvA

“Met dit onderzoeksproject borduren we voort op een in 2009 uitgevoerde studie onder mantelzorgers in Amsterdam. De opdrachtgevers, Markant en de gemeente Amsterdam, vroegen ons dit onderzoek te herhalen. We hebben in samenwerking met de betrokken partijen de vragenlijst verder ontwikkeld en in overleg met de Vrijwilligersacademie – die trainingen verzorgt voor zorg- en welzijnvrijwilligers in de regio Amsterdam – ook de zorgvrijwilligers bij de studie betrokken. In 2013 is de uitgebreide vragenlijst uitgezet onder mantelzorgers en vrijwilligers in de regio Amsterdam. Dat leverde een uniek databestand op, een mooie basis voor de onderzoeken die we binnen het project Informele Zorg en Diversiteit uitvoeren.

Dankzij de samenwerking met het HvA-lectoraat Ergotherapie kon aan de onderzoeken ook het perspectief van de zorgprofessional en de zorgvrager worden toegevoegd. De onderzoeken van Informele Zorg en Diversiteit gaan dus uit van de hele zorgdriehoek: mantelzorgers en vrijwilligers, professionele werkers en zorgvragers.”

URBAN VITALITY

INFORMELE ZORG EN DIVERSITEIT - MANTELZORGERS EN ZORGVRIJWILLIGERS IN DE REGIO AMSTERDAM

AMSTERDAMS BELEID

Yvette Wittenberg, HvA-onderzoeker

“De gemeente Amsterdam heeft onze onderzoeksresultaten gebruikt bij het ontwikkelen van de agenda voor informele zorg en de ondersteuning van informele zorgers). Dat leidde tot het rapport ‘Mantelzorg in de regio Amsterdam – Ervaringen, belasting en ondersteuningsbehoeften’. Vervolgens onderzochten we voor de gemeente de ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers die te maken hebben met ernstig zieke patiënten. Het blijkt niet zo gemakkelijk om deze zorgers te ontlasten met behulp van respijtzorg, het tijdelijk overdragen van de verzorgings-taken aan bijvoorbeeld een zorgvrijwilliger. Dat leidde tot het rapport ‘Respijtzorg in complexe mantelzorgorganisaties’ (september 2014). Op basis hiervan nam de gemeenteraad een motie aan over respijtzorg voor complexe groepen, waardoor er nu expliciet aandacht voor is in het Amsterdamse beleid.”

Resultaten van de enquête onder 579 mantelzorgers in de regio Amsterdam:

- ▶ 43% vindt het professionele zorgaanbod voor degene die ze ondersteunen onvoldoende. Mantelzorgers die iemand in een (zorg)instelling verzorgen lijken nog ontevredener;
- ▶ 14% voelt zich zeer zwaar belast of zelfs overbelast;
- ▶ Bijna een kwart heeft veel of heel veel behoefte aan meer professionele hulp voor de zorgvrager;
- ▶ 51% wil informatie ontvangen over de gemeentelijke zorgveranderingen;
- ▶ Het is de vraag in hoeverre mantelzorgers in de toekomst nog extra zorgtaken op zich kunnen en willen nemen.

PROJECTINFORMATIE

De onderzoeken worden uitgevoerd door het HvA-lectorat Community Care in samenwerking met het HvA-lectorat Ergotherapie, Universiteit van Amsterdam, GGD Amsterdam, Gemeente Amsterdam: Dienst Wonen, Zorg en Samenleven, Cliëntenbelang Amsterdam, Platform Mantelzorg Amsterdam, Dienst Onderzoek en Statistiek, Stichting 1ste Lijn Amsterdam, Expertisecentrum Mantelzorgondersteuning Amsterdam (Markant) en Vrijwilligersacademie Amsterdam.

Contact

Rick Kwekkeboom, lector Community Care/projectleider (r.kwekkeboom@hva.nl) en Yvette Wittenberg, onderzoeker (y.wittenberg@hva.nl).

www.hva.nl/urbanvitality

CREATING TOMORROW

KRUISBESTUIVING

Marlieke Dam, projectleider zorg bij de gemeente Amsterdam

“De HvA heeft een gedegen databestand over de informele zorg, dat ons helpt om specifieke vragen op dat vlak te beantwoorden. Voor de gemeente zijn zo al meerdere basisstudies en een vervolgonderzoek uitgevoerd. De informatie die de onderzoeken opleveren gebruiken we om beleid voor te bereiden, bijvoorbeeld het nieuwe beleidskader informele zorg. We praten natuurlijk zelf ook met mantelzorgers, vrijwilligers en maatschappelijke partners, maar het is prettig om daarnaast wetenschappelijke onderzoeksgegevens te hebben. De samenwerking met de Hogeschool levert een kruisbestuiving: de gemeente krijgt relevante onderzoeksinformatie over informele zorg, terwijl de HvA actuele praktijkkennis over bijvoorbeeld het Amsterdamse beleid en de uitvoeringspraktijk aan haar studenten kan meegeven.”

Bronvermelding:

Boer, A. de & Klerk, M. de (2013). Informele zorg in Nederland. Een literatuurstudie naar mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Recycled